

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 270/2021
29.09.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Република Србија, Министарство одбране, „Дедиње“ Београд, чији је законски заступник Министарство одбране – Војно правобранилаштво, против туженог Град Београд, Градска управа Града Београда, Секретаријат за социјалну заштиту Београд, кога заступа Градско правобранилаштво Града Београда, ради исплате дуга, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 11Пж 5659/20 од 18.02.2021. године, у седници већа одржаној 29. септембра 2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

Ревизија туженог се **УСВАЈА, ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 11Пж 5659/20 од 18.02.2021. године и пресуда Привредног суда у Београду 29П 733/20 од 23.09.2020. године тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим тужилац Република Србија, Министарство одбране, „Дедиње“ Београд тражио да се тужени Град Београд, Градска управа Града Београда, Секретаријат за социјалну заштиту обавезе да тужиоцу плати на име главног дуга износ од 12.500.544,91 динар са законском затезном каматом почев од 27.10.2015. године до исплате и обавезује се тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 271.800,00 динара, у року од 8 дана.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 75.000,00 динара у року од 8 дана.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду 29П 733/2020 дана 23.09.2020. године, којом је усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу плати на име главног дуга износ од 12.500.544,91 динар са законском затезном каматом почев од 27.10.2015. године до исплате и обавезао је туженог да тужиоцу плати на име трошкова парничног поступка 576.000,00 динара.

Привредни апелациони суд је пресудом 11Пж 5659/20 од 18.02.2021. године одбио као неосновану жалбу туженог, као и захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка и првостепену пресуду потврдио.

Против наведене другостепене пресуде тужени је изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр.72/2011...18/2020) и одлучио да је ревизија основана.

Другостепена пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема битних повреда одредаба парничног поступка у смислу одредбе члана 374. став 1. у вези члана 398. став 3. и члана 396. став 1. и став 2. Закона о парничном поступку, на које ревидент указује наводима да је другостепени суд погрешно ценио жалбене наводе - да је првостепени суд по упуту садржаном у другостепеном решењу Привредног апелационог суда 7Пж 4528/18 од 23.01.2020. године уврстио у изведене доказе финансијски извештај Војне установе „Дедиње“ за 2014. годину, на околност да се ова установа финансира из својих прихода, односно да не добија апропријацију од стране Владе или Министарства, односно приходе из буџета, али да је првостепени суд пропустио да тај доказ цени. Ово стога, што наведено није од значаја за одлуку о тужбеном захтеву.

Међутим, основани су разлози ревизије да је другостепена пресуда, као и првостепена, донета погрешном применом материјалног права.

Према утврђеном чињеничном стању на коме су засноване нижестепене одлуке, парничне странке су биле у облигационо-правном односу по основу Уговора о припремању и дистрибуцији obroка за социјално материјално угрожене кориснике на територији Града Београда и Анекса тог уговора, почев од 15.01.2012. године до 08.02.2015. године. Тужени је плаћао са закашњењем обавезе по рачунима тужиоца, те је тужилац обрачунао законске затезне камате за доцњу у плаћању, што је предмет тужбеног захтева. Међутим, парничне странке су закључиле Споразум о измирењу дуга XIX-01 број ...-.../... од 28.08.2014. године, у ком је, у члану 3. садржано да се тужилац одрекао затезне камате за дане кашњења у плаћању рачуна и да нема више никаквих потраживања према туженом по основу закључених Анекса број ... и Анекса број ... за пружену услугу припреме и дистрибуције obroка за социјално-материјално угрожене кориснике на територији Града Београда, у периоду од 01.02.2014. године до 30.04.2014. године. Споразум су потписали директор ВУ „Дедиње“ и секретар туженог Секретаријата. Првостепени суд је још утврдио да је Министарство одбране, Секретаријат министарства, Дирекција за имовинско-правне послове, Одељење у Београду дописом од 16.12.2014. године дало мишљење тужиоцу, односно сагласност да пред надлежним судом поднесе измењени и допуњени предлог за извршење на основу веродостојне исправе против туженог, уколико Влада РС не донесе одлуку о ослобађању плаћања законске затезне камате. Из исказа потписника споразума са стране туженог, као сведока, првостепени суд је утврдио да је питање отписа камате био део договора о коме су странке биле сагласне, што је садржано у споразуму. Из исказа потписника споразума са стране тужиоца, суд је утврдио да је тужилац имао од

својих надлежних органа сагласност да не потражује камату ако Влада донесе закључак о опросту те камате и да је потписао споразум јер је тадашњи став био да се не наплаћује било каква камата, да се посао настави, односно продужи сарадња, али да је тужилац на крају остао без тог посла. Према садржини Анекса уговора произилази да се пре њиховог закључења Влада Републике Србије саглашавала са наставком сарадње између парничних странака, у писаној форми.

Из тако утврђеног чињеничног стања по схватању нижестепених судова следи да је Влада Републике Србије била непосредни учесник уговорног односа између парничних странака и орган који је давао сагласност на наставак пословне сарадње. Другостепени суд не прихвата жалбене наводе да је тужени без разлога затражио накнадно одобрење закљученог споразума од Владе Републике Србије. Другостепени суд образлаже да је тужилац војна установа основана од стране Републике Србије, индиректни корисник буџетских средстава, у односу на коју оснивач врши законом утврђена права у погледу управљања и финансирања, сагласно члану 2. Закона о буџетском систему. Приходи од камате су сагласно одредби члана 19. Закона о буџетском систему приходи настали употребом јавних средстава. Стога закључује да је тужиоцу била потребна сагласност Владе за отпуст дуга по основу камате. Како је до закључења главне расправе изостало накнадно одобрење Владе Републике Србије, закључак је да парничне странке нису имале сагласност приликом уговарања одредбе споразума којом се туженом опрашта законска затезна камата и да је споразум у том делу противан принудним прописима, односно Закону о буџетском систему. Како тужилац није имао овлашћење да без сагласности Владе Републике Србије потпише наведени споразум у делу којим се одрекао обрачунате законске затезне камате на неплаћене рачуне, та одредба не производи правно дејство. Стога је основан тужбени захтев којим тужилац тражи исплату утуженог износа на име законске затезне камате обрачунате за доцњу у плаћању.

Врховни касациони суд налази да разлози којима су се руководили нижестепени судови код одлуке о усвајању тужбеног захтева не стоје, јер нису утемељени у материјалном праву.

Према одредбама Закона о Војсци Србије („Сл. гласник РС“ бр 116/07...101/10) који је био на снази у време закључења Споразума, којима се уређује и организација Војске Србије, Војска Србије се организује у команде јединице и установе (члан 2. став 1.). Чланом 195. тог закона предвиђено је да услове, начин и поступак трансформације војних установа које обављају производну и услужну делатност, односно послују по принципу стицања и расподеле добити и права и обавезе цивилних лица на служби у Војсци Србије запослених у тим установама до завршетка трансформације, уредиће Влада. Из те одредбе разуме се да војне установе обављају производну и услужну делатност, односно послују по принципу стицања и расподеле добити, на шта тужени указује. На основу те одредбе је Влада Републике Србије донела Уредбу о трансформацији војних установа које обављају производну и услужну делатност по принципу стицања и расподеле добити и о правима и обавезама цивилних лица на служби у Војсци Србије запослених у тим установама, објављену у „Службеном гласнику РС“ бр 58/2008, 94/2009 и 10/2013. Војне установе које обављају производну и услужну делатност, односно послују по принципу стицања и расподеле добити могу се трансформисати у војне установе које су организационо и функционално везане за Министарство одбране, што је овде тужилац. Министар одбране уредиће начин рада, пословања и управљања тим установама, и одредиће војне установе које могу стећи

статус правног лица. Према одредби члана 104. Закона о одбрани („Сл. гласник РС 116/07... 104/09), средства за функционисање Војске Србије обезбеђује Министарство одбране у оквиру буџета Републике Србије, Министарство одбране може да остварује допунска средства пружањем услуга у складу са законом и другим прописима, Министар одбране у оквиру одобрених апропријација врши распоред новчаних средстава установама које су организационо и функционално везане за Министарство одбране, а посебним прописом уређује материјално и финансијско пословање буџетских корисника.

Законом о буџетском систему („Сл. гласник РС“ бр 54/09... 108/13) предвиђено је да су корисници јавних средстава директни и индиректни корисници буџетских средстава, а индиректни корисници буџетских средстава су и установе основане од стране Републике Србије, над којима оснивач преко директних корисника буџетских средстава врши законом утврђена права у погледу управљања и финансирања (члан 2. став 1. тачка 5. и 8.). Према одредби из члана 2. став 1. тачка 14. тог закона, јавни приходи су сви приходи које остварују корисници буџетских средстава. Апропријација је од стране Народне скупштине, законом о буџету Републике Србије, дато овлашћење Влади за трошење јавних средстава до одређеног износа и за одређене намене за буџетску годину, а апропријације за индиректне кориснике буџетских средстава се исказују збирно по врстама индиректних корисника и наменама средстава у оквиру раздела директног корисника који је у буџетском смислу одговоран за те индиректне кориснике буџетских средстава (члан 2. став 1. тачка 31.) Према одредби члана 19. тог закона приходи од камата су такође приходи настали употребом јавних средстава. Према члану 23. тачка 5. за финансирање надлежности Републике Србије, буџету Републике Србије припадају јавни приходи и примања и то приходи настали употребом јавних средстава: приходи од камата.

Чланом 49. уређена је наплата прихода и примања буџета. Приходи и примања буџета Републике Србије прикупљају се и наплаћују у складу са законом и другим прописима (став 1). Директни и индиректни корисници буџетских средстава обавезни су да обезбеде потпуно и правовремено, на дан реализације, уплаћивање прихода и примања буџета из оквира своје надлежности на прописани рачун трезора, за потребе распоређивања у буџету, у складу са законом (став 2). Уговори о набавци добара, финансијске имовине, пружању услуга или извођењу грађевинских радова које закључују директни и индиректни корисници буџетских средстава морају бити закључени у складу са прописима који регулишу јавне набавке (члан 57).

Одредбама закона није предвиђена сагласност Владе Републике Србије за отпуст дуга по основу затезне камате. Закључак о обавезној сагласности Владе Републике Србије за отпуст дуга од стране тужиоца не произилази из одредбе члана 19. Закона о буџетском систему како то налази другостепени суд, а којим је одређено да су и приходи од камата настали употребом јавних средстава. У поступку није истицано, нити доказивано да је Министар одбране уредио начин рада, пословања и управљања тужиочевом установом, нити њено материјално и финансијско пословање на такав начин да је за конкретно требала сагласност Владе Републике Србије.

Према наведеној одредби члана 2. став 1. тачка 8. Закона о буџетском систему оснивач, у овом случају Влада Републике Србије, преко директног корисника буџетских средстава врши законом утврђена права у погледу управљања и финансирања установа, као индиректних корисника буџетских средстава, што је

тужилац. То значи да би ограничење овлашћења тужиоца за отпуст потраживања које настане из његовог обављања делатности на начин да на исто даје сагласност Влада Републике Србије, као оснивач, морало бити прописано законом. Како таквог ограничења нема, произилази да у материјалном праву није утемељен закључак нижестепених судова да је одредба споразума кога су парничне странке закључиле, којом тужилац отпушта дуг по основу затезних камата туженом - ништава и да као таква не производи правно дејство. Ништави су уговори у смислу одредбе члана 103. Закона о облигационим односима који су противни принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује шта друго. Одсуством законске одредбе којом се предвиђа обавезна сагласност Владе Републике Србије за споразум тужиоца и туженог о отпусту дуга, произилази закључак да такав споразум није противан принудном пропису, а ни јавном поретку. Из утврђеног чињеничног стања не произилази да је утврђено да су странке постигле сагласност да споразум о отпусту дуга услове сагласношћу Владе Републике Србије.

Према изнетом схватању Врховног касационог суда споразум закључен међу парничним странкама којим тужилац туженом отпушта дуг на име затезних камата производи правно дејство, те је неосновано потраживање тужиоца по том основу. Обавеза престаје, према одредби члана 344. став 1. Закона о облигационим односима, када поверилац изјави дужнику да неће тражити њено испуњење и дужник се са тим сагласи. Стога нема основа предметном потраживању тужиоца.

Са изнетих разлога су преиначене нижестепене пресуде и одбијен тужбени захтев, применом одредби члана 416. став 1. Закона о парничном потупку.

Одлучено је о трошковима целог поступка применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку тако што је утврђено да су трошкови тужиоца према успеху у парници имајући у виду потраживање о ком је одлучено делимичном пресудом, износе 385.440,00 динара, на име трошкова извршног поступка, за састав три образложена поднеска и приступ на четири одржана и три неодржана рочишта, а туженог 35.640,00 динара за састав једног поднеска и приступ на четири одржана и три неодржана рочишта и 78.000,00 динара за приступ на два одржана рочишта у поновљеном поступку који се водио по непресуђеном делу тужбеног захтева од 12.500.544,91 динар, те је по пребоју ових износа трошкова обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове првостепеног и другостепеног поступка у износу од 271.800,00 динара.

Обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове састава ревизије, у износу од 75.000,00 динара.

Одлука о трошковима је донета на основу одредаба члана 153, 154, 165 и 163. Закона о парничном поступку, те Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, према одређеним захтевима странака.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић